

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Г.Ф. Пономарьова

" 30 2018 року

КОДЕКС БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

РОЗДІЛ I. БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

РОЗДІЛ II. КОДЕКС БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

РОЗДІЛ III. РОЗРОБКА ДОКУМЕНТА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ «КОДЕКС
БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»

РОЗДІЛ IV. МОНІТОРИНГ ПОЛОЖЕНЬ КБОС

ДОДАТКИ

ГЛОСАРІЙ ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ

ПЕРЕДМОВА

Кодекс безпечного освітнього середовища (КБОС) розроблений на підставі методичного посібника за загальною редакцією Цюмак Т.П., Бойчук Н.І.

Реформа освіти в Україні набирає обертів. З огляду на процес децентралізації влади, перед територіальними громадами постає питання і управління освітою. Створення ефективної системи освіти є завданням складним і надзвичайно відповідальним. Тому для освітян важливо мати дієвий інструментарій для цієї роботи. Ним може стати документ закладу «Кодекс безпечного освітнього середовища» (далі - КБОС).

Головною метою КБОС у закладі є навчання студентів і викладачів безпечній взаємодії у освітньому процесі, а також захист студентів від усіх проявів насильства, дискримінації та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників навчальних закладів).

Він реалізується завдяки розробці та запровадженню закладом освіти критеріїв безпеки студентів і викладачів, знайомству з особливостями функціонування безпечного освітнього середовища. Водночас КБОС передбачає навчання студентів, батьків, працівників закладів освіти правилам безпечної поведінки особистості, формування навичок уникнення потенційних ризиків і небезпек, а також навичок подолання труднощів у власному житті.

РОЗДІЛ І. БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Ми усі є свідками активізації таких негативних явищ серед студентської молоді, як насильство, сексуальні домагання, кібертретування, секстинг, дискримінація, булінг, тощо що не може не викликати стурбованості й посиленої уваги широких кіл громадськості, освітян, батьків у більшості країн світу.

Цілком логічно, що виникає необхідність захистити, убезпечити, попередити наслідки впливу на особистість несприятливих факторів і чинників. Особливо це актуально для освітнього закладу, адже будь-яке соціальне середовище, зокрема й освітнє, впливає на перебіг у ньому життєдіяльності людини, оскільки складається із сукупності матеріальних ресурсів, психологічних факторів, міжособистісних відносин.

Для студентів несприятливі впливи середовища виявляються, насамперед, у вигляді складних ситуацій у міжособистісному спілкуванні (конфліктів з батьками, друзями, викладачами, непорозумінні з оточуючими тощо), проявах фізичного, психологічного, сексуального та емоційного насильства (ігноруванні, приниженні, погрозах, недобррозичливому ставленні, сексуальному домаганню тощо), дії несприятливих факторів, пов'язаних з процесом навчання.

1.1. Сучасне освітнє середовище створює неповторне індивідуалізоване та персоналізоване враження, де у кожного є можливість відшукати себе. Середовище навчального закладу - це місце, де зустрічаються та взаємодіють не лише студенти, викладачі, навколишні мешканці та гості навчального закладу, де відбуваються не лише заняття, цікаві зустрічі, свята та концерти, але й лекції та семінари, діють відкриті лабораторії та майстерні у різних галузях науки, мистецтва та технологій.

Вітчизняні та зарубіжні науковці й практики трактують освітнє середовище, як частину життєвого, соціального середовища людини, яка виявляється у сукупності усіх освітніх факторів, що безпосередньо або опосередковано впливають на особистість у процесах навчання, виховання та розвитку; є певним виховним простором, в якому здійснюється розвиток особистості.

1.2. Освітнє середовище вивчали як зарубіжні (Дж. Гібсон, У. Мейс, Т. Менг, М. Турвей, В. А. Ясвін та інші), так і вітчизняні (Г.О. Балл, І.Д. Бех, Є.В. Бондаревська, С.Ю. Максимова, О.М. Пехота, В.В. Рибалка, В.А. Семиченко, В.В. Серіков, С.О. Сисоєва та інші) дослідники. З точки зору розробки КБОС, цікавим є підхід зарубіжного науковця В.А. Ясвіна, який вважає, що освітнє середовище - це характеристика життя всередині освітнього закладу, система впливів і умов формування особистості, а також система можливостей для розвитку особистості, які містяться у соціальному та просторово-предметному оточенні.

1.3. Відсутність єдиного визначення поняття «безпека освітнього середовища» зумовлена існуванням різних підходів до розуміння його сутності. Йдеться і про психологічний, і про екологічний, і про інформаційний аспекти цього поняття.

Дослідники, які вивчають коло проблем, пов'язаних з питанням психологічної безпеки освітнього середовища, вважають, що психотравмуючі ситуації прямо чи опосередковано впливають на фізичне і психічне здоров'я особистості. Зокрема, до психотравмуючих ситуацій в освітньому процесі освітнього закладу можна віднести:

- конфлікти у стосунках викладач - студент, студент - студент, студент - батьки тощо;
- проблема адаптації в освітньому середовищі;
- атмосфера конкуренції між однолітками;
- надмірна вимогливість педагогів тощо.

1.4. Якщо взяти до уваги екологічний аспект безпеки освітнього середовища, то тут варто звернути увагу на дослідження С. Совгіри, яка під екологічно безпечним освітнім середовищем розуміє «систему психолого-педагогічних умов, впливів і можливостей, які забезпечують захищеність особистості від негативного впливу екологічних факторів, що визначають оптимальність взаємодії зі світом природи».

1.5. Не менш важливим є й інформаційна частина безпеки освітнього середовища, яка, на думку Н. Кириленко, через застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті здійснює масовий, глобальний вплив на особистість. Серед негативного впливу інформації на сучасне освітнє середовище авторка виокремлює: відсутність належних

механізмів контролю якості інформації, доступної через сучасні телекомунікаційні технології, що породжує проникнення в освітній простір великого обсягу недостовірної інформації; неконтрольоване проникнення інформації сумнівного, агресивного змісту, яка може сприяти виникненню насильства, булінігу, кібербулінігу тощо.

1.6. Таким чином, **безпечне освітнє середовище** - це стан освітнього середовища, в якому: наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, що сприяє емоційному благополуччю студентів, педагогів і батьків, відсутні будь-які прояви насильства та є достатні ресурси для їх запобігання, а також дотримано прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

1.7. На безпечне освітнє середовище впливають:

1. *Якість міжособистісних відносин* - позитивні фактори (довіра, доброзичливість, схвалення, толерантність); негативні фактори (агресивність, конфліктність, ворожість, маніпулятивність).

2. *Захищеність в освітньому середовищі* - оцінка відсутності насильства у всіх його видах, формах для всіх учасників освітнього простору.

1.8. Найчастіше жертвами насильства стають певні категорії студентів. Зокрема, студенти, які мають фізичні недоліки, особливості зовнішності та (або) поведінки, низький інтелект і труднощі в навчанні, страждають від хвороб, відчувають страх перед закладом освіти, мають погані соціальні навички або не мають досвіду життя в колективі тощо.

Для того, щоб унеможливити насильство та створити безпечне освітнє середовище, кожен учасник освітнього процесу повинен мати уявлення не тільки про те, що вважається насильством, але й про те, як мінімізувати ризики та небезпеки, і в результаті, створити умови для внутрішньої безпеки та безпеки референтного докільця. А це стає можливим лише завдяки спільній цілеспрямованій діяльності педагогів, студентів і батьків.

1.9. **Комфортність в освітньому середовищі** - оцінка емоцій, почуттів та домінуючих переживань у процесі взаємодії викладачів і студентів в освітньому середовищі закладу.

Нерозвиненість системи психологічної допомоги в освітній установі може призвести до неефективного психологічного супроводу студента, а у викладачів - емоційного вигорання і, як наслідок, спричинити професійну деформацію, що і в першому і в другому випадку створить серйозну загрозу психічному здоров'ю особистості.

1.10. **Задоволеність освітнім середовищем** - задоволення базових потреб студента у:

- допомозі та підтримці;
- збереженні та підвищенні його самооцінки;
- пізнанні та діяльності;
- розвитку здібностей і можливостей.

Основними характеристиками процесу взаємодії всіх учасників освітнього середовища є особистісно-довірливе спілкування, а його відсутність спричиняє досить негативні наслідки (емоційний дискомфорт, небажання висловлювати свою точку зору, думку, негативне ставлення до себе, втрата особистої гідності, небажання звертатися по допомогу, ігнорування особистих проблем і труднощів оточуючих студентів і викладачів, неухважність до прохань і пропозицій).

1.11. Визначаються наступні принципи безпечного освітнього середовища:

- Принцип домінування життя людини як головної цінності, що визначає модель мінімальної (необхідної) безпеки, максимально усуває ризики, що загрожують життю як дітей, так і дорослих.

- Принцип регіональної специфіки передбачає під час організації системи безпеки освітнього середовища закладу облік небезпек і можливих надзвичайних ситуацій конкретного регіону (міста, області, району).

- Принцип комплексності оцінки небезпек (ризиків), що задає методику оцінки різних педагогічних (освітніх) ризиків (зовнішніх і внутрішніх) на основі комплексного, системно-синергетичного підходів.

- Принцип міні-макса, що визначає досягнення максимального ефекту безпеки при наявності мінімуму ресурсного забезпечення.

- Принцип максимальної ефективності управління системою заходів і створених педагогічних умов, спрямованих на забезпечення максимальної безпеки освітнього середовища і закладу освіти, як соціального інституту в цілому.

Робота над створенням освітнього середовища не припиняється з досягненням певного результату. Насамперед, це безперервний процес реагування на нові виклики життя, пошук нових можливостей, ресурсів, генерування нових ідей і правил. Водночас необхідно, щоб всі учасники цього процесу усвідомлювали спільну відповідальність, мали вміння, бажання та добру волю для такої співпраці.

РОЗДІЛ II. КОДЕКС БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Нині функціонування освітніх закладів регулюється значною кількістю нормативних документів державного, обласного та районного рівнів, які охоплюють різні сфери їхньої діяльності: навчальну, виховну, методичну, адміністративну, фінансову, господарську тощо. Кожен з них, у свою чергу, покликаний максимально допомогти педагогічним працівникам сумлінно виконувати свої професійні обов'язки, студентам у комфортних умовах оволодівати важливими для майбутнього життя знаннями, а батькам бути активними учасниками освітнього процесу.

Не оминули нормативні документи і питання безпеки учасників освітнього процесу. Проте, на жаль, питання, які вони охоплюють, стосуються лише педагогічних працівників.

Специфіка місцевості, де розташований заклад освіти, контингент студентів, матеріально-технічна складова закладу роблять освітнє середовище особливим, з неповторним освітнім дизайном, який потребує індивідуальних підходів і практичних рішень. Відповідно, і в питаннях реагування на специфічні ризики та загрози під час освітнього процесу будуть присутні відмінності, які не завжди прописані в існуючих нормативних документах.

Тому одним з варіантів компенсувати прогалини, які зустрічаються в системі захисту та безпеки особистості у закладі освіти, є створення та запровадження КБОС. Сьогодні існує позитивний зарубіжний досвід створення подібних внутрішніх документів, у яких прописані правила закладу в сфері популяризації безпечно освітнього середовища.

2.1. **КБОС** - це документ закладу освіти, який повинен регулювати всі напрями діяльності закладу щодо порушень прав особистості на безпеку, а також питання її підтримки та втручання в ситуації, коли може виникати загроза її життю, здоров'ю та благополуччю.

2.2. У ньому мають бути прописані конкретні дії, що стосуються, насамперед, захисту студентів від різного роду загроз, ризиків під час перебування в закладі освіти, а також чіткі рекомендації щодо забезпечення студентам і викладачам комфортних умов життєдіяльності.

2.3. КБОС передбачає визначення критеріїв фізичної, психологічної, соціальної, інформаційної безпеки студентів, відповідно до яких розробляються конкретні дії, чітко визначаються заходи, процедури, які допоможуть учасникам освітнього процесу у випадках виявлення ризиків і загроз.

2.4. Реалізація КБОС стає можливою за умови проведення спеціального навчання (воно може бути внутрішнім, зовнішнім або через мережу Інтернет) для усіх учасників освітнього процесу закладу освіти. Зокрема, для викладачів і батьків навчання передбачає набуття знань і навичок, необхідних для створення та підтримки безпечних умов, нейтралізації тих ризиків і загроз, які можуть виникнути під час освітнього процесу. Отже, розпочинаючи таке навчання, варто окреслити коло питань, які будуть порушуватись у навчальних програмах з розробки документа закладу.

2.5. Підготовка до розробки КБОС не повинна оминати і навчання студентів. Так, у навчанні студентів варто передбачити теми, спрямовані на розвиток навичок уникнення потенційних небезпек, з якими вони можуть зустрітись як у реальному житті, так і в мережі Інтернет, а також на розвиток навичок подолання труднощів у своєму житті.

2.6. **Орієнтовний перелік тем для навчання студентів:**

- Як протистояти тиску та відстоювати власну позицію.
- Моя поведінка в конфлікті/небезпечній ситуації.
- Як будувати стосунки з однолітками.
- Правила безпеки в Інтернеті.
- Вчимося розуміти один одного.
- Як адаптуватися до нових умов/незнайомої ситуації.
- Насильство. Як його уникнути?
- Взаєморозуміння - гарантія твоєї безпеки.
- Маніпуляції та захист від них.
- Для чого потрібна конкуренція в групі?

- Вчимося довіряти один одному.
- Безпечний заклад освіти. Маски булінгу.
- Конфлікт і взаємодія.
- Первинна соціальна профілактика торгівлі людьми в рамках «Тижня запобігання протидії торгівлі людьми

- Протидія та профілактика домашнього насильства у відношенні дітей.
- Профілактика булінгу в освітньому середовищі

2.7. Орієнтовний перелік тем для навчання батьків:

- Булінг у ЗВО: як діяти батькам?
- Заклад вищої освіти, батьки, студенти - як сформувати взаємини?
- Безпечний Інтернет.
- Попередження насильства, жорстокості в сім'ї або дитинство починається з любові.

- Як правильно подолати свою та чужу агресію?
- Методи позитивної дисципліни.
- Як навчитися довіряти власній дитині або поговоримо про довіру.
- П'ять шляхів до серця дитини.
- Поняття безпеки. Безпека освітнього середовища.

2.8. Орієнтовний перелік тем для навчання викладачів:

- Цькування у ЗВО: як лікувати групу від булінгу.
- Особливості підтримки студентів і їхніх сімей у ситуації домашнього насильства.

- Як уникати конфліктів з студентами?
- Педагогіка партнерства.
- Як подолати агресію студентів?
- Як згуртувати/ здружити колектив?
- Майстерність педагогічного спілкування.
- Безпечне освітнє середовище.
- Принципи захисту особистих даних студентів, їх зображень.

2.9. Жодний заклад вищої освіти не може запровадити одночасно всі правила, тому дуже важливо розробити план із зазначенням пріоритетів і строків виконання. План має бути реалістичним і пристосованим до особливостей кожного окремого закладу освіти.

2.10. Якщо ж усі визначені у КБОС вимоги виконуватимуться, тоді навчальний заклад стане безпечним місцем, де будь-яка ризикована, небезпечна ситуація швидко виявляється та вживаються необхідні заходи для захисту особистості від фізичних, психологічних і соціальних ризиків та загроз.

2.11. Основні завдання, які покликаний виконувати КБОС у закладі освіти:

- виявити чинники, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу;
- відпрацювати систему узгоджених поглядів і уявлень студентів, педагогів, психологів, батьків на освітнє середовище ЗВО;
- обґрунтувати умови організації безпечного освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу;
- скласти мінімальну та доступну програму навчання для студентів, педагогів, батьків;
- сформулювати конкретні рекомендації студентам, педагогічним працівникам, адміністрації ЗВО, батькам щодо організації безпечного середовища в закладі освіти.

2.12. Таким чином, КБОС:

- містить конкретні та чіткі правила поведінки усіх учасників освітнього процесу у навчальному закладі (*мої права закінчуються там, де починаються твої права*);
- допомагає виявити небезпечні ситуації та належно реагувати на них, запроваджуючи чіткі процедури втручання (*що і коли потрібно робити, хто повинен робити, до кого звернутися, які документи оформити, за яким зразком*). Зокрема, у випадках, коли необхідно оперативно прореагувати та втрутитися в ситуацію (*насильство зі сторони батьків, опікунів, викладачів, конфлікти між студентами, булінг тощо*);
- забезпечує виконання вимог законодавства щодо гарантування безпеки усім учасникам освітнього процесу закладу.

РОЗДІЛ III. РОЗРОБКА ДОКУМЕНТА ЗАКАЛАДУ ОСВІТИ «КОДЕКС БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»

3.1. Робота над створенням КБОС - процес тривалий і вимагає проходження низки етапів.

Створення робочої групи

Для розробки документа необхідно створити робочу групу та включити до її складу представників студентського активу та педагогічного колективу.

Члени робочої групи мають представляти різні ланки середовища закладу освіти. Це обумовлено тим, що у кожній віковій групі є різні потреби, захоплення, референтні особи, вони різняться психологічними особливостями, а тому потребують детального аналізу та опрацювання.

У процесі розробки КБОС *робоча група* виконує такі *завдання*:

- оцінює у цілому реальну ситуацію щодо ризиків, загроз і безпеки у закладі освіти;
- розробляє основні правила, процедури для забезпечення у ЗВО комфортних умов навчання студентів, праці педагогів і персоналу закладу;
- визначає переваги використання відповідних правил і процедур для закладу в цілому, його працівників, а також для студентів та їхніх родин;
- розглядає всі зв'язки між КБОС, вже існуючими правилами (*наприклад, у Статуті академії*) та нормативними документами (*зокрема, з питань охорони здоров'я, техніки безпеки, дисципліни у кабінеті на занятті та на перерві*).

3.2. Проведення аудиту

Після створення робоча група приступає до проведення внутрішнього аудиту закладу освіти.

Внутрішній аудит закладу освіти - оцінка реальної ситуації (*сильні та слабкі сторони, ризики та небезпеки, можливості закладу*) щодо безпеки та захисту осіб, які задіяні в освітньому процесі закладу освіти; ретельний аналіз проблем закладу освіти.

Очолити робочу групу для проведення аудиту можуть:

- проректор з науково-педагогічної роботи;
- практичний психолог або соціальний педагог;

Важливо, щоб особа, яка стане керівником робочої групи з підготовки внутрішнього аудиту, мала насагу до активної роботи, орієнтувалась у нормативних документах, які регламентують роботу закладу, розумілася на активних методах роботи з групою та користувалась довірою в студентів і педагогічного колективу.

При проведенні внутрішнього аудиту закладу освіти, необхідно враховувати таке:

- що вже зроблено у закладі для безпеки своїх студентів, педагогічних та інших працівників закладу (*сильні сторони*)?;
- які стосунки переважають між викладачами та студентами, між студентами?;
- які є потреби в студентів, викладачів та інших працівників закладу?

Під час внутрішнього аудиту закладу освіти варто розглядати поняття «безпеки», як комплексне, що включає фізичну, соціальну, психологічну та інформаційну безпеку. Кожну із складових безпеки необхідно аналізувати окремо та детально опрацювати, що у закладі зроблено, а що не працює, потребує змін, удосконалення (*наприклад, для фізичної безпеки*).

Для чого потрібен внутрішній аудит закладу освіти?

- дозволяє отримати точну інформації про те, що слід зробити, щоб навчальний заклад міг ефективно захистити студентів, викладачів і працівників закладу і що слід удосконалити - окреслити коло проблем, які створюють ситуації небезпеки у закладі;
- інформація, яка отримана в процесі внутрішнього аудиту, стане основою для розробки детального плану дій щодо усунення визначених проблем і поліпшення безпеки особистості у закладі освіти.

3.3. Створення КБОС

Визначивши ризики, проаналізувавши можливі причини їх виникнення, члени робочої групи можуть розпочати роботу над створенням самого документа. І першою його складовою частиною повинна бути вступна заява (преамбула).

Вступна заява - це вступ до документа, який містить таку інформацію:

- кому адресовано цей документ? (*перелік осіб, які зобов'язані виконувати правила та процедури КБОС; статус осіб, які зобов'язані виконувати правила та процедури КБОС*);
- для чого його було створено? (*мета КБОС*);
- які цінності мають люди, які розробили/ підписали цей документ? (*ціннісні орієнтири КБОС*);
- якою мірою КБОС відповідає іншим правилам і процедурам, що вже використовуються в закладі для захисту прав і благополуччя усіх учасників освітнього процесу.

Важливо, щоб вступна заява була написана простою та зрозумілою мовою, була короткою та лаконічною за змістом.

Структура документа закладу освіти «Кодексу безпечного освітнього середовища»

КБОС має регулювати всі напрями діяльності закладу, які можуть бути пов'язані з порушеннями прав студента, викладача на безпеку, а також питання підтримки студентів і втручання в ситуації, коли може виникати загроза їхньому життю, здоров'ю або благополуччю.

Документ повинен містити:

- правила, конкретні дії щодо захисту студентів від різного роду загроз, ризиків під час перебування в закладі освіти;
- процедури проведення необхідних заходів у випадку порушення безпеки учасників освітнього процесу. Вони можуть стосуватися, зокрема, *безпечних стосунків між викладачами та студентами, доступу студентів до мережі Інтернет, організації безпечного дозвілля, попередження насильства тощо*. Дуже важливо, щоб заклад мав чітко визначений порядок втручання у випадках, коли виникають проблеми з безпекою, насамперед, студентів; кожен педагогічний працівник знав, кому повідомляти про такі випадки, як їх реєструвати, яка подальша процедура роботи з ними. Отже, необхідно, щоб педагогічні працівники, батьки та студенти проходили навчання та мали змогу ознайомитися з процедурами вирішення проблем, пов'язаних з безпекою особистості в освітньому процесі.

Формат КБОС може бути довільним за формою, проте, краще, коли його положення згруповані (беручи до уваги фізичну, психологічну, соціальну, інформаційну безпеку), мають чітку орієнтацію на їхнього виконавця (студентів, викладачів, батьків або ж спільні для всіх). Кількість запропонованих правил має бути оптимальною, щоб вони виконувалися. Крім того, правила мають бути не тільки записані у КБОС, але й детально опрацьовані усіма виконавцями.

Положення КБОС повинні:

- відповідати вимогам чинного законодавства;
- бути чіткими та зрозумілими, оскільки вони є настановами до дії;
- містити установку на те, що потрібно зробити учасникам освітнього процесу, а не те, чого робити не можна;
- поширюватися на всіх учасників освітнього процесу;
- містити правила, які є відомими та очевидними, а не декларативними.

3.4. Визначення особи, відповідальної за реалізацію КБОС

Після прийняття та затвердження КБОС, необхідно визначити особу, яка відповідатиме за його реалізацію.

Ця особа повинна займати в закладі відносно високу посаду, мати достатній авторитет і підтримку, щоб бути здатною виконувати цю роль. Нею може бути, зокрема, проректор з науково-педагогічної роботи.

У компетенції особи, відповідальної за реалізацію КБОС:

- приймати повідомлення про ризики та загрози для студентів і реагувати на них;

- надавати консультації батькам, педагогічним працівникам, іншим установам з психологічних і педагогічних питань;

- повідомляти про випадки насильства поліцію

3.5. Реалізація КБОС

КБОС набуває чинності з моменту його оприлюднення. Цю процедуру можна здійснити різними способами:

- обговорити в студентському колективі, на ректораті, Вченій раді, загальних зборах;

- розмістити інформацію на дошці оголошень, оголосити під час ефіру радіо/телебачення закладу освіти, на сайті закладу;

- зробити розсилку через Інтернет (електронну пошту, Viber, WhatsApp тощо).

Процес реалізації цього документа передбачає:

- проведення консультацій з усіма працівниками ЗВО, батьками, студентами щодо положень КБОС;

- прийняття рішень про те, хто, де і коли має виконувати конкретні дії;

- навчання педагогічних працівників з питань захисту студентів і механізмів реагування на ризиковані та загрозові ситуації, а також особливості надання допомоги;

- навчання батьків з питань ефективного спілкування з власною дитиною, захисту дітей і позитивних методів виховання без фізичних покарань та психологічного тиску на неї; ознайомлення їх із загрозами для студентів у мережі Інтернет;

- навчання студентів з питань попередження знуцання над однолітками, небезпек у мережі Інтернет тощо;

- власне виконання положень документа закладу освіти;

- контроль та оцінка діяльності з реалізації КБОС.

РОЗДІЛ IV. МОНІТОРИНГ ПОЛОЖЕНЬ КБОС

4.1. Розробка КБОС є і вимогою часу, і важливим елементом нової української школи, і надзвичайно відповідальним кроком у питаннях взаємодії між усіма учасниками (студентами, викладачами, батьками) освітнього процесу у закладі освіти. Водночас його результативність буде помітною уже в процесі реалізації. Саме тому належну увагу слід приділити контролю над дотриманням положень цього документа.

4.2. Як і будь-яка програма, проєкт, КБОС, внаслідок різного роду чинників не завжди може бути виконаний у повному обсязі. З огляду на часові рамки, пролонгований характер реформ у галузі освіти тощо, окремі правила та процедури можуть вимагати коригування, уточнення, переорієнтації. Усе зазначене є підставою для проведення моніторингу діяльності закладу та регулярної перевірки на відповідність її прийнятому КБОС.

4.3. Власне контроль (моніторинг) потрібен для визначення та документування того, наскільки робота відповідає запланованому і того, що варто змінити. Він допомагає оцінити, наскільки визначена у документі мета досягнута.

До питань, які варто аналізувати в процесі моніторингу КБОС, можуть належати: яким є відсоток ознайоmlених з розробленими правилами та процедурами учасників освітнього середовища, як вони виконуються, які ще правила, процедури, заходи необхідні для безпеки учасників у закладі освіти.

4.4. Під час підготовки КБОС забезпечується більша частина передумов для здійснення контролю. Проведення внутрішнього аудиту (оцінювання діяльності закладу шляхом визначення переваг і недоліків, які слід усунути для поліпшення захисту студентів) на першому етапі розробки документа дає можливість визначити, що має зробити заклад для створення безпечного освітнього середовища. План таких дій буде важливою системою координат для процесу моніторингу. Таким чином, пройшовши шлях від визначення цілей до підготовки основних положень (принципів, правил) документа, стають зрозумілими орієнтири, за якими здійснюватиметься нагляд.

4.5. Виявити та оцінити ступінь дотримання чи недотримання вимог документа можна лише тоді, коли чітко зрозуміло: *хто, що саме, як саме* має виконувати. Крім того, контроль за дотриманням положень КБОС має бути чітко формалізованим. Це не означає, що він обов'язково перетвориться в бюрократичний тягар на плечі відповідальної особи, але буде свідчити про необхідність забезпечення систематичного та дисциплінованого підходу до процесу контролю.

Ефективні механізми контролю за реалізацією зазначеного документа можуть стати своєрідною гарантією прогресу у досягненні результатів діяльності, спрямованої на захист студентів, і можливістю виявити заздалегідь потенційну небезпеку.

4.6. Під час здійснення контролю потрібно звернути увагу на:

- які успіхи були досягнуті, в яких сферах (аспектах), з якою категорією (студенти, батьки/опікуни, працівники закладу)?
- завдяки чому вдалося досягнути успіху?
- які зміни варто внести у КБОС?
- які способи комунікації, донесення важливої інформації у закладі є найефективнішими?

4.7. Джерела з яких можна отримати інформацію про виконання положень КБОС:

- безпосередньо від учасників освітнього процесу: студентів, педагогів, батьків (*наприклад, шляхом опитування*);
- спостерігаючи за змінами в поведінці студентів, педагогів, батьків;
- перевіряючи показники виконання вимог документа закладу.

4.8. Показники (*свого роду індикатори, за якими можна перевірити чи виконується ця вимога, правила, процедура*) варто визначити на етапі розробки КБОС. Вони повинні бути об'єктивними, конкретними та відповідати мінімально необхідному рівню захисту учасників

освітнього процесу. Якщо під час моніторингу виявлено, що ці показники присутні, це свідчить про виконання зазначеного положення КБОС.

Приклади показників, за якими може здійснюватися моніторинг:

- у закладі затверджений КБОС, який містить усі необхідні положення та підписаний представником закладу та студентського самоврядування;
- дошка оголошень для студентів, викладачів, батьків, де розміщується корисна інформація;
- рекомендації біля кожного комп'ютера щодо безпечного користування мережею Інтернет тощо.

4.9. Моніторинг - це свого роду процес збору даних. Виявлені під час моніторингу успіхи дозволять підтвердити правильність обраної закладом стратегії, окреслених труднощів - передбачити потрібні зміни й внести їх у документ, а також шляхом консультацій донести потрібну інформацію до студентів та їхніх батьків.

4.10. Одним з інструментів для здійснення контролю та перевірки за дотриманням положень КБОС може стати контрольний список: перелік стандартних дій для виконання певної роботи.

Візуально контрольний список виглядає, як перелік дій, заходів, поряд з якими є місце для відмітки (checkbox), де можна поставити будь-яку відмітку, якщо дія виконана.

4.11. Контрольний список не є інструментом планування, а призначений для здійснення контролю, причому не вибіркового, а повного над тими діями, які заплановані для успішної реалізації положень КБОС. Саме тому він має бути виконаний на 100%: відмітки повинні бути поставлені навпроти кожної дії. Чітка візуалізація контрольного списку допомагає оцінити власну готовність до роботи.

4.12. Контрольний список дозволяє працівнику чітко виконати завдання, без помилок та пропусків і доречний у таких випадках:

- у типових ситуаціях, які щоразу повторюються (наприклад, поновлення веб-сайту закладу, екскурсії студентів тощо);
- для працівників, у яких багато різних обов'язків;
- коли спеціаліст почуває себе невпевнено, розгублено, боїться щось пропустити;
- коли часу для виконання роботи обмаль;
- коли мають місце відволікаючі чинники;
- коли ціна помилки надто велика;
- на етапі запровадження нової технології, про яку ще мало знають.

4.13. Контрольний список дає можливість чітко дотримуватися вказівки, на що слід звертати увагу, що виконувати. Саме тому мають бути коротко, зрозуміло та детально сформульовані його пункти.

4.14. Етапи складання контрольного списку

1. Виявити можливі ризики діяльності, ситуації, процесу, які потребують складання контрольного списку (*наприклад, які можуть бути ризики, коли студенти користуються мережею Інтернет, коли фотографії студентів розміщуються на веб-сайті ЗВО, коли студенти перебувають на перерві тощо*).

На цьому етапі важливо точно передбачити усі можливі ризики, тобто виявити все, що неприємне може статися, і зробити це потрібно якомога детальніше. Виконання цього етапу становить 80% усього обсягу роботи зі складання контрольного списку.

2. Сформулювати пункти контрольного списку.

Детально записати список усіх дій, які допоможуть зменшити визначені ризики.

Наприклад, щоб не стати жертвою шахраїв, студент повинен виконати такі дії:

- усі покупки в мережі Інтернет здійснювати лише з дозволу дорослих;
- зберігати в таємниці свої особисті дані;
- спілкуватися в мережі Інтернет лише з перевіреним колом користувачів тощо.

3. Створити контрольний список.

Цей крок вимагає звести усі визначені на попередньому етапі дії в один список, у якому:

- має бути не більше ніж 20-30 пунктів;
- всі пункти повинні поміщатися на одній сторінці формату А-4;
- один пункт - це одна конкретна операція;
- формулювання мають бути однозначними, у стверджувальній формі.

Наприклад:

- інструкція перед кожним комп'ютером про правила безпеки в мережі Інтернет;
- на комп'ютерах закладу, призначених для вільного доступу до мережі Інтернет, постійно доступні навчальні матеріали з безпечного користування нею тощо;
- індивідуальний логін і пароль кожному студенту для доступу в мережу Інтернет.

Таким чином, уважно переглянувши контрольний список, одразу зрозуміло, що потрібно перевірити. Якщо справа є складною або програма, яку потрібно моніторити, об'ємною, то її варто розділити на частини (безпечне освітнє середовище: безпечне фізичне середовище, безпечне психологічне середовище, безпечне інформаційне середовище, безпечне соціальне середовище,) і до кожної окремо створити такий список.

4. Перевірити контрольний список та протестувати його.

Щоб переконатися у правильності складеного контрольного списку варто:

- a. на деякий час відкласти його в сторону, а згодом глянути по-новому;
- b. запропонувати комусь з колег, керівнику ЗВО тощо перевірити його.

5. Зробити контрольний список зручним для використання.

Зважаючи на те, що це документ багаторазової дії, його слід зробити приємним на вигляд, відформатувати і залишити поля для коментарів.

6. Виконати усі пункти контрольного списку.

- виконану дію потрібно одразу відмітити;
- переконатися в тому, що всі пункти виконано дослівно;
- зберігати виконаний контрольний список.

7. Відредагувати контрольний список.

У вже виконаний контрольний список варто додати те, чого під час його виконання не вистачало, забрати зайве, змінити, уточнити формулювання тощо.

8. Поділіться контрольним списком з колегами.

Оскільки цей список використовується для контролю за дотриманням правил безпеки у ЗВО, то корисним він буде для працівників закладу, інших закладів вищої освіти тощо.

4.15. Переваги використання контрольного списку:

- допомагає зекономити час, необхідний для пояснення того, що треба зробити;
- полегшує делегування повноважень;
- робить завдання зрозумілим для виконання (фахівець знає, що треба робити);
- зменшує ймовірність помилок;
- робить роботу простішою, рятує справу, якщо працівник малокомпетентний.

4.16. Недоліки контрольного списку:

- потрібен час для його складання, тестування;
- вимагає скрупульозного виконання, творчість недопустима;
- потрібно ретельно та виважено формулювати кожен пункт документа, що вимагає компетентності укладачів.

4.17. Для контролю за процесом реалізації та дотриманням положень КБОС у закладі його керівництвом призначається відповідальна особа. Остання повинна займати в закладі відносно високу посаду, мати достатній авторитет і підтримку, щоб виконувати цю роль. Усі працівники закладу повинні знати, хто ця особа, і як у разі потреби з нею можна зв'язатися. Вдалою ідеєю може бути призначення декількох осіб для виконання цієї ролі, щоб у випадку відсутності однієї інша особа могла її замінити.

4.18. Функціональні обов'язки відповідального за моніторинг дотримання положень КБОС:

- отримання повідомлень про ризики для студентів і реагування на них;

- проведення не рідше ніж один раз на рік загального моніторингу рівня виконання вимог КБОС та реагування на будь-які сигнали щодо його порушення. Для цього можна використовувати метод анкетування, опитування тощо (зразок додається). Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу мають змогу подавати пропозиції щодо внесення змін до КБОС та повідомляти про порушення його вимог на території закладу;
- надання пропозицій щодо внесення можливих змін у КБОС;
- підготовка звіту за результатами анкет працівників закладу та подання його ректору закладу вищої освіти. Враховуючи результати моніторингу, керівник закладу повинен внести необхідні зміни до КБОС та повідомити про них працівникам закладу;
- консультування працівників закладу щодо конкретних випадків порушення безпеки студента;
- роз'яснення у разі потреби батькам, студентам положень КБОС, надання інформації щодо їх змін;
- інформування (у разі потреби) про випадки порушення безпеки студента (ризик, загрози, насильство) компетентних установ, таких як поліція, соціальні служби.

СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ СТУДЕНТІВ

Вступ

Головним правилом для всіх дій працівників закладу є необхідність діяти в найкращих інтересах дитини. Кожний працівник повинен ставитися до студентів з повагою та враховувати їхні потреби. Використання працівником будь-якої форми насильства проти студента є неприйнятним.

Для досягнення цього працівники закладу повинні діяти відповідно до чинного законодавства та внутрішніх правил закладу в межах своїх повноважень.

Розділ I. Визначення термінів

1. Працівник закладу - особа, яка працює в закладі згідно з трудовою угодою або за контрактом.
2. Студент - будь-яка особа, що навчається.
3. Особа, уповноважена представляти студента - один з її рідних або прийомних батьків, або законний опікун.
4. Дозвіл батьків (опікунів) означає дозвіл, наданий хоча б одним з батьків студента. Проте якщо між батьками немає згоди, їм має бути повідомлено, що питання повинно бути вирішено в родині або опікунському суді.
5. Насильство проти дитини розуміється, як дії проти студента, що підлягають покаранню та є забороненими, скоєні будь-якою особою, зокрема працівником закладу, або дії, які загрожують благополуччю студента, зокрема неналежний догляд за нею.
6. Особа, відповідальна за Інтернет - працівник закладу, призначений його керівником для контролю за користуванням студентами мережею Інтернет на території закладу та їх безпеку під час такого користування.
7. Особа, відповідальна за реалізацію «Стратегії захисту студентів від насильства» (далі - Стратегія) - працівник закладу, призначений його керівником для контролю за її виконанням.
8. Особисті дані студента - будь-яка інформація, за допомогою якої можна ідентифікувати студента.

Розділ II. Визначення чинників ризику насильства проти студента та реагування на них

1. Працівники закладу мають знати чинники ризику насильства проти студента та звертати на них увагу в рамках своїх службових обов'язків.
2. Якщо виявлено чинники ризику, працівники закладу повинні повідомити про них батькам і надати їм інформацію про можливості для отримання підтримки, а також заохотити їх до вирішення проблеми.
3. Працівники повинні контролювати стан і благополуччя студента.

Розділ III. Порядок реагування у випадках насильства проти студентів

Якщо працівник закладу підозрює, що студент став жертвою насильства, він повинен надати інформацію про це в письмовій формі куратору (педагогу-консультанту, психологу або керівнику закладу).

Практичний психолог викликає батьків або опікунів студента, яка може бути жертвою насильства, і повідомляє їм про це.

1. Педагог-консультант (психолог) повинен підготувати опис ситуації студента в закладі освіти та в родині на підставі своїх розмов з студентом, викладачами та батьками і розробити план допомоги студенту.
2. План допомоги має включати рекомендації з таких питань:
 - а. вжиття заходів для забезпечення безпеки студента, у т.ч. повідомлення компетентних служб про можливий випадок насильства;
 - б. підтримка, яку заклад освіти повинен запропонувати студенту;

с. направлення студента до спеціалізованого центру для отримання допомоги (за потреби).

3. У більш складних випадках (пов'язаних із сексуальним насильством, жорстоким фізичним або психологічним насильством) керівник закладу повинен створити групу реагування, до складу якої можуть входити практичний психолог, куратор студента, керівник та інші працівники закладу, обізнані із ситуацією або добре знайомі з студентом (надалі - група реагування).

4. Група реагування повинна підготувати план надання допомоги студенту

Стратегії базуються на матеріалах, підготовлених практичним психологом закладу, та іншій інформації, отриманій членами групи.

5. Якщо про можливий випадок насильства проти студента повідомляється її батькам або опікунам, створення групи реагування є обов'язковим. Група має призначити батькам або опікунам зустріч для обговорення проблеми, під час якої батькам або опікунам може бути повідомлено про те, що можливий випадок насильства буде розслідуватися зовнішньою організацією для забезпечення об'єктивності розслідування. Необхідно вести протокол такої зустрічі.

6. Педагог-консультант повинен представити план надання допомоги студенту його батькам або опікунам, рекомендуючи щільну співпрацю під час його виконання.

7. Наставник групи (куратор) повинен поінформувати батьків або опікунів студента про обов'язок закладу повідомити про можливий випадок насильства компетентні органи (прокуратуру, поліцію тощо).

8. Після того, як наставник групи (куратор) поінформував батьків, керівник закладу повинен повідомити про можливий злочин прокуратурі, поліції службі.

9. Відповідальність за подальші дії несуть органи, згадані у попередньому пункті.

10. Якщо про можливий випадок насильства проти студента повідомляється батькам або опікунам, але факт такого випадку не підтверджується, батьки або опікуни студента мають отримати інформацію про це в письмовій формі.

11. При реагуванні на повідомлення про випадок насильства розробляється таблиця вжитих заходів (втручання), зразок якої наведено в Додатку 2. Таблиця має знаходитися в особовій справі студента.

12. Усі працівники закладу та інші особи, яким стало відомо про випадок насильства або будь-які пов'язані з ним питання в межах своїх службових обов'язків, повинні зберігати конфіденційність, за винятком інформації, яка передається компетентним органам відповідно до порядку реагування.

Розділ IV. Принципи захисту особистих даних студента

1. Особисті дані студента мають бути захищені, згідно з положеннями Закону України «Про захист персональних даних», 2010 р.

2. Працівники закладу, які працюють з особистими даними студентів, повинні зберігати їхню конфіденційність і вживати заходів для їхнього захисту від несанкціонованого доступу.

3. Особисті дані надаються лише тим особам і організаціям, які мають на це право, згідно із законодавством, та відповідні повноваження.

4. Працівники закладу мають право працювати з особистими даними студента та надавати їх в рамках розслідування.

5. Працівник закладу може використовувати інформацію про студента з освітньою або навчальною метою лише за умови анонімності студента та неможливості її ідентифікації за допомогою такої інформації.

6. Працівник закладу не має права надавати інформацію про студента, її батьків чи опікунів представникам засобів масової інформації.

7. У виключних ситуаціях, якщо це є обґрунтованим, працівник закладу може звернутися до батьків або опікунів студента за дозволом надати їхні контактні дані представникам засобів масової інформації. Такі дані надаються лише за умови отримання дозволу.

8. Працівники закладу не мають права надавати можливість представникам засобів масової інформації встановлювати контакт з студентами.

9. Працівники закладу не мають права розмовляти з представниками засобів масової інформації про студентів, їхніх батьків чи опікунів. Це також стосується ситуацій, коли працівник закладу вважає, що його висловлювання не записуються.

10. У виняткових ситуаціях, якщо це є обґрунтованим, працівник закладу може мати розмову з представниками засобів масової інформації про студента або її батьків (опікунів) за умови згоди на це батьків (опікунів) у письмовій формі.

11. Представники засобів масової інформації можуть отримувати дозвіл на доступ до окремих приміщень закладу для підготовки матеріалів для ЗМІ за рішенням керівника закладу.

12. Приймаючи відповідне рішення, керівник повинен звернутися до адміністрації закладу з проханням підготувати приміщення закладу для роботи представників ЗМІ таким чином, щоб зйомка дітей у закладі була неможливою.

РОЗДІЛ V. Принципи захисту зображень

Визнаючи право студентів на приватність і захист особистих інтересів, заклад повинен захищати зображення студентів.

1. Працівники закладу не мають права давати дозвіл на фото-, відеозйомку студентів або їх аудіозапис на території закладу без попередньої згоди батьків або опікунів студента в письмовій формі.

2. Для отримання згоди батьків (опікунів) для фото-, відеозйомки студента працівник закладу має звернутися до них, згідно з процедурою для отримання такого дозволу. Не дозволяється надавати представникам ЗМІ контактні дані батьків (опікунів) студента без їхньої попередньої згоди.

3. Якщо зображення студента є лише частиною великого зображення, наприклад, публічного заходу, пейзажу, зборів тощо, дозвіл батьків (опікунів) на фото-, відеозйомку не є необхідним.

4. Оприлюднення працівником закладу зображення студента в будь-якому вигляді (фото-, відео- або аудіозапису) потребує попередньої згоди батьків або законних опікунів у письмовій формі.

5. Згаданий в п.1 дозвіл повинен містити дані про те, де буде оприлюднено запис або зображення та в якому контексті його буде використано (наприклад, що його буде розміщено на веб-сайті www.youtube.pl з метою реклами закладу).

РОЗДІЛ VI. Принципи доступу дітей до мережі Інтернет

1. Надаючи студентам доступ до мережі Інтернет, заклад зобов'язаний вжити всіх заходів для захисту їх від матеріалів, які можуть зашкодити їхньому належному розвитку, зокрема, має бути встановлено останню версію спеціального програмного забезпечення для такого захисту.

2. На території закладу студент може мати доступ до мережі Інтернет у таких випадках:

а. під наглядом викладача на заняттях з вивчення комп'ютера;

б. без нагляду викладача - на комп'ютерах закладу освіти, призначених для цього (вільний доступ).

3. Коли студент отримує доступ до мережі Інтернет під наглядом працівника закладу, останній має розповісти студенту про принципи безпечного користування мережею Інтернет. Крім того, працівник закладу відповідає за забезпечення безпеки студентів при використанні мережі Інтернет під час занять.

4. На комп'ютерах закладу, призначених для вільного доступу до мережі Інтернет, мають бути постійно доступними навчальні матеріали з безпечного користування нею. Особа, відповідальна за безпечний доступ до мережі Інтернет, повинна надати кожному студенту індивідуальний логін (обліковий запис) і пароль, які дають їй змогу користуватися мережею Інтернет на території закладу, та пояснити студенту, що він не повинен повідомляти нікому свій логін і пароль.

5. Доступ студентів до мережі Інтернет на території закладу має бути можливим лише через сервер закладу після того, як студент вводить свій індивідуальний логін і пароль.

6. Особа, відповідальна за доступ до мережі Інтернет, повинна забезпечити на території закладу на всіх комп'ютерах з доступом до мережі Інтернет встановлення та регулярне оновлення таких елементів:

- a. програмне забезпечення для блокування доступу до небажаних ресурсів;
- b. програмне забезпечення для контролю користування студентами мережею Інтернет;
- c. антивірусне програмне забезпечення;
- d. програмне забезпечення для блокування спаму;
- e. мережевий захист (брандмауер).

7. Програмне забезпечення, згадане в п.1, має оновлюватися відповідальною за це особою щонайменше один раз на місяць.

8. Відповідальна особа має щонайменше один раз на місяць перевіряти, чи не має небезпечних матеріалів на комп'ютерах з доступом до мережі Інтернет. Якщо такі матеріали виявлено, вона має визначити, хто використовував комп'ютер, коли було завантажено такі матеріали.

9. Відповідальна особа має повідомити наставника (куртора) групи про студента, який використовував комп'ютер для завантаження небезпечних матеріалів.

10. Консультант-педагог повинен провести розмову з таким студентом стосовно безпечного використання мережі Інтернет.

11. Якщо під час такої розмови консультант-педагог дізнається про зловживання стосовно студента, він має вжити заходів, описаних у Розділі II.

РОЗДІЛ VII. Контроль за реалізацією Стратегії

Керівник закладу призначає _____ (вказати прізвище та ім'я) особою, відповідальною за реалізацію Стратегії на території закладу.

Зазначена особа відповідає за контроль за реалізацією Стратегії, реагування на будь-які сигнали щодо її порушення, а також за внесення пропозицій стосовно внесення змін до Стратегії.

Кожні півроку відповідальна особа, згадана вище в п.1, повинна проводити загальний моніторинг рівня виконання вимог стратегії працівниками закладу. Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу можуть подавати пропозиції стосовно внесення змін до Стратегії та повідомляти про порушення її вимог на території закладу.

На основі результатів анкет працівників закладу відповідальна особа, згадана в п.1, має підготувати звіт та передати його керівникові закладу.

Враховуючи результати моніторингу, керівник закладу повинен внести необхідні зміни до Стратегії та повідомити про них працівників закладу.

РОЗДІЛ VIII. Заключні положення

1. Стратегія стає чинною в день її оприлюднення.
2. Оприлюднення документа має відбутися таким чином, щоб він був доступний усім працівникам закладу, наприклад, через його розміщення на дошці для оголошень або розсилку електронною поштою.

ПОКАЗНИКИ ВИКОНАННЯ ВИМОГ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ СТУДЕНТІВ ВІДПОВІДНО ДО «СТРАТЕГІЇ ЗАХИСТУ СТУДЕНТІВ ВІД НАСИЛЬСТВА»

Стандарт 1. Заклад вищої освіти запровадив та виконує Стратегію.

Виконання вимог Стандарту 1 означає:

1. У закладі запроваджено реалізацію Стратегії, яка містить принципи захисту студентів від насильства.
2. Стратегія і відповідні принципи захисту студентів дотримуються всіма працівниками закладу, включно з волонтерами, стажерами та практикантами.
3. Стратегія визначає такі питання:
 - порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що слід робити, коли студент став жертвою насильства або його безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники закладу;
 - правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про студентів;
 - правила захисту зображень студентів, які визначають, як можна знімати студентів на фото або відео та поширювати їх зображення;
 - правила доступу студентів до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб, відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп'ютерної мережі.
 - принципи безпечних відносин між працівниками закладу та студентами, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з студентами.
4. Керівництвом закладу призначено особу, відповідальну за контроль за виконанням Стратегії, при цьому чітко визначено всі її завдання.

Стандарт 2. ЗВО здійснює нагляд за своїми працівниками для запобігання випадкам насильства проти студентів.

Виконання вимог стандарту 2 означає:

1. Прийняття на роботу нових працівників із перевіркою їх біографічних даних, характеристик і придатності для роботи з студентами.
2. При прийнятті на роботу заклад обов'язково має отримувати дані про кандидатів із Національного кримінального реєстру¹, коли це дозволено законодавством. В інших випадках кандидати повинні підписувати заяву про відсутність судимості та перебування під слідством за правопорушення, пов'язані з насильством проти дітей, непристойною поведінкою та за сексуальні правопорушення.
3. Подібні заяви також мають підписуватися волонтерами, стажерами та практикантами, які працюють у закладі.
4. У випадках, коли виникають підозри щодо можливих загроз безпеці студентів або застосування насильства проти студентів працівниками закладу, у закладі завжди дотримуються вимог, зазначених у Стратегії.

Показники виконання вимог стандарту:

- виконання вимог при прийнятті на роботу нових співробітників;
- отримання даних про судимість (перебування під слідством) із Реєстру кримінальних проваджень, коли це дозволено законодавством;
- заяви про відсутність судимості (перебування під слідством), підписані штатними працівниками, волонтерами, стажерами та практикантами, якщо законодавство не дозволяє отримати таку інформацію з Реєстру кримінальних проваджень.

Стандарт 3. ЗВО проводить навчання своїх працівників з питань захисту студентів від насильства та надання їм допомоги в небезпечних ситуаціях.

Виконання вимог стандарту 3 означає:

¹ В Україні є Єдиний державний реєстр судових рішень та Єдиний реєстр досудових розслідувань

1. Усі працівники закладу, включно зі стажерами та практикантами, ознайомлені зі Стратегією.

2. Усі працівники закладу знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти студентів, а також правові аспекти захисту студентів.

3. Працівники закладу мають доступ до інформації про можливість отримання допомоги у випадках, коли підозрюється застосування насильства проти студентів, разом із контактними даними місцевих установ, які працюють в області захисту студентів і надають допомогу в надзвичайних ситуаціях (поліція, суд із сімейних питань, кризовий центр, центр соціальних послуг, медичні центри тощо).

Показники виконання вимог стандарту:

- кількість працівників закладу, які пройшли навчання;
- необхідна інформація є легкодоступною для працівників.

Стандарт 4. Заклад вищої освіти проводить навчання батьків з питань виховання без застосування насильства та захисту студентів від насильства.

Виконання вимог стандарту 4 означає:

1. У ЗВО є дошка оголошень для батьків з корисною інформацією з таких питань:
- виховання студентів без застосування насильства;
- захист студентів від насильства та зловживань, загрози для студентів у мережі Інтернет;

- можливості для вдосконалення навичок виховання;
- контактні дані установ, які надають допомогу в складних ситуаціях.

2. Усі батьки ознайомилися зі Стратегією, затвердженою в закладі.

Показники виконання вимог стандарту:

- дошка оголошень для батьків, де розміщується корисна інформація;
- кількість батьків, ознайомилися зі Стратегією, затвердженою в закладі.

Стандарт 5. У ЗВО студентів навчають, які права вони мають і як вони можуть захистити себе від насильства.

Виконання вимог стандарту 5 означає:

1. У закладі організовано заняття з питань прав студента та захисту від насильства і зловживань (також у мережі Інтернет).

2. Студенти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства і зловживань.

3. У закладі є навчальні матеріали для студентів (книги, брошури, листівки) з питань прав студента, захисту від ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки в мережі Інтернет.

4. Діти мають доступ до інформації про права студента та можливості отримання допомоги в складних ситуаціях, зокрема про безкоштовні гарячі лінії для молоді.

Показники виконання вимог стандарту:

- кількість навчених студентів;
- кількість занять у річному розкладі занять групи;
- у доступних для студентів зонах на видному місці розташовано інформацію про безкоштовні гарячі лінії для молоді разом з порадами, як отримати допомогу у випадках насильства.

Стандарт 6. ЗВО проводить моніторинг своєї діяльності та регулярно перевіряє її на відповідність прийнятним стандартам захисту студентів.

Виконання вимог стандарту 6 означає:

1. Прийняті правила та процедури для захисту студентів переглядаються щонайменше один раз на рік.

2. У рамках проведення контролю за дотриманням правил і процедур для захисту студентів у закладі проводяться консультації з студентами та їхніми батьками (опікунами).

Показник виконання вимог стандарту є те, що щорічно готується внутрішній звіт про виконання в закладі Стратегії.

АНКЕТА «МОНІТОРИНГ ДОТРИМАННЯ ПОЛОЖЕНЬ КБОС»

	так	ні
1. Чи знаєте Ви правила та положення КБОС?	☐	☐
2. Чи знайомі Ви з процедурою дій, коли є підозра на існування загрози для безпеки студента?	☐	☐
3. Чи знаєте Ви, як реагувати на загрозу безпеці студента?	☐	☐
4. Чи помітили Ви будь-які порушення положень Кодексу безпечного освітнього середовища іншими працівниками Вашого закладу?	☐	☐
5. Чи є у Вас зауваження або пропозиції (зокрема, щодо внесення змін) стосовно Кодексу безпечного освітнього середовища?	☐	☐

Створення безпечного освітнього середовища
Контрольний список

Дії (ризики)	Інформація про виконання
1. Вивчення психічних станів особистості студентів (за Айзенком).	1. Практичні психологи, соціальний педагог
2. Вивчення типу темпераменту студентів.	2. Практичні психологи, соціальний педагог
3. Вивчення міжособистісних стосунків студентів у групах за методикою «Соціометрія».	3. Практичні психологи, соціальний педагог
4. Діагностичне дослідження особистості за тестом Е. Вартегга.	4. Практичні психологи, соціальний педагог
5. Проведення анкетування на визначення рівня толерантності.	5. Практичні психологи, соціальний педагог
6. Проведення анкетування на визначення комунікативної компетентності.	6. Практичні психологи, соціальний педагог
7. Методика Киричука «Діагностика вад особистісного розвитку» (ДВОР)	7. Практичні психологи, соціальний педагог
8. Індивідуальне та групове консультування студентів, щодо полегшення процесу адаптації, профілактики страхів, тривожності та агресії.	8. Практичні психологи, соціальний педагог
9. Консультування батьків (опікунів) щодо налагодження позитивних стосунків з дорослими дітьми.	9. Практичні психологи, соціальний педагог
10. Консультування наставників груп та кураторів стосовно профілактики «дезадаптації» студентів нового прийому.	10. Практичні психологи, соціальний педагог
11. Індивідуальне та групове консультування студентів з питань профілактики домашнього насильства та жорстокого поводження з дітьми.	11. Практичні психологи, соціальний педагог
12. Тренінгове заняття: «Попередження булінгу в студентському середовищі»	12. Практичний психолог: Надточий М.В.
13. Заняття з елементами тренінгу: «Попередження насильства та булінгу у дитячому середовищі»	13. Практичний психолог: Перцова О.В.
14. Упровадження тренінгового курсу, розробленого в межах Програми МОН України/ АПН України/ ПРООН в Україні/ ЮНЕЙДС, «Сприяння просвітницькій роботі «рівний – рівному» серед молоді України щодо здорового способу життя».	14. Практичні психологи.
15. Проведення тренінгових занять з метою допомоги в адаптації першокурсників за темами: «Спілкуємось й діємо».	15. Практичні психологи.
16. Проведення виховних годин за темами: «Здоров'я та здоровий спосіб життя».	16. Практичні психологи.
17. Проведення виховних годин за темами: «Прояви турботу і обачливість».	17. Практичні психологи.
18. Проведення виховних годин за темами:	18. Практичні психологи.

«Знаємо та реалізуємо свої права».	
19. Проведення тренінгових занять на тему: «Повір у себе!».	19. Практичний психолог Перцова О.В.
20. Проведення просвітницьких <i>бесід</i> в межах питання протидії торгівлі людьми за темами: «Особиста гідність», «Безпека життя», «Громадська позиція»	20. Практичні психологи.
21. Проведення профілактичних просвітницьких <i>бесід</i> з пропаганди здорового способу життя.	21. Практичний психолог.
22. Проведення тренінгових занять на тему: «Вміння сказати «ні» (профілактика ризикованої поведінки)».	22. Практичний психолог Перцова О.В.
23. Проведення тренінгових занять на тему: «Вміння приймати рішення, розвиток навичок самоконтролю – як важливі фактори ефективної взаємодії у суспільстві».	23. Практичний психолог Перцова О.В., соціальний педагог Мусіна І.Є.
24. Проведення тренінгових занять на тему: «Розвиток комунікативних умінь та навичок майбутніх педагогів».	24. Соціальний педагог Мусіна І.Є.
25. Проведення семінару-тренінгу на тему: «Первинна соціальна профілактика торгівлі людьми» в рамках «Тижня запобігання протидії торгівлі людьми».	25. Практичний психолог Перцова О.В.
26. Проведення тренінгових занять малими групами студентів з елементами арт-терапії з метою профілактики стресових станів, суїцидальної поведінки.	26. Практичний психолог Перцова О.В.
27. Проведення Круглих столів на тему: «Толерантність як запорука людяності».	27. Практичний психолог Перцова О.В.
28. Проведення Круглого столу на тему: «Протидія та профілактика домашнього насильства у відношенні до дітей».	28. Практичний психолог Перцова О.В.
29. Проведення тренінгового заняття зі студентами на тему: «Партнерське спілкування».	29. Практичні психологи.
30. Тренінгові заняття на теми: «Конфлікт як елемент людських стосунків».	30. Соціальний педагог Мусіна І.Є.

Створення безпечного освітнього середовища

Завданням колективу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» є створення безпечного освітнього середовища для студентів. Це включає в себе такі компоненти:

- фізична безпека;
- психологічна безпека;
- інформаційна безпека.

Можна зазначити наступні *ризик* для студентів:

- відкриття небажаного контенту;
- пошкодження вірусом інформації, що зберігається на носії;
- виведення з ладу техніки;
- порушення авторських прав;
- небезпечні знайомства;
- втрата коштів;
- отримання і використання фейкової інформації;
- виникнення ситуації кібербулінгу.

Контрольний список (перелік стандартних дій для виконання певної роботи)

№ з/п	Ризик	Заходи щодо усунення ризику	Відмітка про виконання
1.	Відкриття небажаного контенту	Блокування небажаних сайтів	На комп'ютерах встановлено програму Total Security 360
2.	Пошкодження вірусом інформації, що зберігається на носії	Використання антивірусних програм Складання угоди з надійними провайдерами	На комп'ютерах встановлено антивірусну програму TS 360
3.	Виведення з ладу техніки	Використання антивірусних програм	На комп'ютерах встановлено антивірусну програму TS 360
4.	Порушення авторських прав	Ознайомлення з основними положеннями «авторського права» та заходами щодо його дотримання	Проведення на заняттях із інформатичних дисциплін бесід про необхідність ознайомлення з основними положеннями «авторського права» та обов'язкового їх дотримання при виконанні практичних робіт або створенні конкурсних робіт

5.	Небезпечні знайомства	Ознайомлення з правилами спілкування в Інтернеті, ведення власних сайтів, блогів та сторінок в соціальних мережах	Проведення на заняттях із інформатичних дисциплін бесід щодо правил ведення власних сайтів, блогів та сторінок в соціальних мережах. Виконання студентами практичних робіт із ознайомлення з правилами спілкування електронною поштою, в чатах, на форумах тощо
6.	Втрата коштів	Дотримання правил користування банківськими картами та рахунками	Проведення на виховних годинах ознайомчих бесід щодо користування банківськими картами та здійснення фінансових операцій онлайн
7.	Отримання і використання фейкової інформації	Блокування небажаних сайтів Навчання умінню здійснювати критичний аналіз матеріалів Пропонування студентам пройти курс «Основи інформаційної безпеки», розміщений на платформі масових відкритих онлайн-курсів Prometheus	На комп'ютерах встановлено програму Total Security 360 Виконання студентами практичних робіт на заняттях із інформатичних дисциплін щодо критичного аналізу матеріалів, знайдених у мережі Інтернет. Ознайомлення їх із порадами щодо визначення фейкової інформації Проходження студентами (за бажанням) курсу «Основи інформаційної безпеки», розміщеного на платформі масових відкритих онлайн-курсів Prometheus
8.	Потрапляння приватної інформації до зловмисників	Проведення різноманітних заходів, присвячених безпечному поведженню в Інтернеті	Проведення на заняттях із інформатичних дисциплін бесід щодо безпечного поведження в Інтернеті. Проведення веб-квестів із теми

			«Безпечний Інтернет». Залучення студентів до участі у заходах, що проводяться «Центром кращого Інтернету» до «Дня безпечного Інтернету»
9.	Виникнення ситуації кібербулінгу	Пропонування студентам пройти курс «Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти», розміщений на платформі масових відкритих онлайн-курсів Prometheus	Проходження студентами (за бажанням) курсу «Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти», розміщеного на платформі масових відкритих онлайн-курсів Prometheus

Створення безпечного освітнього середовища

Завданням колективу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» є створення безпечного освітнього середовища для студентів, заснованого на демократичних цінностях. Психологічна безпека освітнього процесу – це стан захищеності всіх учасників освітнього процесу від загроз його гідності, душевного благополуччя, позитивного світосприйняття. Освітнє середовище включає якісні та кількісні характеристики, що інтегровані між собою та створюють потенціал для самоосвіти, саморозвитку та самовдосконалення майбутніх фахівців. Це включає в себе такі компоненти:

- фізична безпека;
- психологічна безпека;
- інформаційна безпека.

Можна зазначити наступні **ризик**и для студентів:

- Поява складних ситуацій у міжособистісному спілкуванні (конфлікти з батьками, друзями, викладачами);
- Формування мовної свідомості;
- Непорозуміння з оточенням;
- Прояви психологічного, емоційного, сексуального та економічного видів насильства (ігнорування, приниження, погрози тощо);
- Дія несприятливих чинників, пов'язаних із навчанням;
- Забезпечення освітнього процесу науково-педагогічними кадрами;
- Недостатнє забезпечення матеріально-технічної бази;
- Низька активність учнів і педагогів;
- Участь студентів у житті академії;
- Надзвичайні ситуації;
- Академічна добросовісність.

Контрольний список

(перелік стандартних дій для виконання певної роботи)

№ з/п	Ризик	Заходи щодо усунення ризику	Відмітка про виконання
1.	Поява складних ситуацій у міжособистісному спілкуванні (конфлікти з батьками, друзями, викладачами)	<p>Сприяння гуманізації взаємин студентів, і розвиток, у процесі спілкування, таких моральних якостей, як чесність, порядність, справедливість, совість, любов та повага, врахування людської гідності, визнання особистих чеснот індивіда та його належність до певної спільноти, що сприяє встановленню контакту, взаємодії в цілому.</p> <p>Створення сприятливих умов для відкритого і націленого на продуктивний діалог спілкування, на співробітництво і згоду, яке ґрунтуватиметься на врахуванні моральних норм і принципів справедливості, рівноправності, доброзичливості, ввічливості тощо.</p> <p>Виховування толерантності, поважливого ставлення до</p>	<p>Зустрічі і взаємодія студентів, викладачів, батьків із запрошеними фахівцями.</p> <p>Заходи за участі адміністрації, кураторів, психологічної служби, студентського самоврядування тощо</p>

		співрозмовників, опонентів по спілкуванню.	
2.	Формування мовної свідомості	Виховання у студентів мовної свідомості – усвідомлення мови свого народу, держави як складової загальнолюдських цінностей можна забезпечити методами різнобічного впливу на почуття (бесіда, дискусія, власний приклад викладача). Досконале володіння мовою стає важливим компонентом професіограми фахівців різного профілю. Адже повний вияв професійних обдарувань індивіда відбувається саме засобами мовлення. У такий спосіб особа може реалізувати себе в різних життєвих ролях, скоригувати хід міжособистісного спілкування, що забезпечує ефективну взаємодію у середовищі виробничого колективу. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема виховання у мовця, що усвідомлено творчо користується мовою як засобом самотворення, самоствердження і самовираження, загальнолюдських ціннісних орієнтирів, оскільки сьогодні культура і мова виявилися об'єднаними в царині духовних цінностей кожної людини і всього суспільства.	Проведення лекцій, семінарів, тренінгів, спрямованих на вирішення проблем
3.	Непорозуміння з оточенням	Створення атмосфери довіри; відчуття приналежності до академічної спільноти; участі у прийнятті рішень; урахування етнокультурних та загальнолюдських цінностей у побудові гуманістичного освітнього середовища	Проведення лекцій, семінарів, тренінгів, спрямованих на вирішення проблем
4.	Прояви психологічного, емоційного, сексуального та економічного видів насильства (ігнорування, приниження, погрози тощо)	Створення системи заходів, що здійснюються адміністрацією навчального закладу, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами України, що спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків різних видів насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і	Проведення лекцій, тренінгів, семінарів за участю керівництва, куратора, гостей (адміністрація навчального закладу, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, психологічні, соціальні та медичні служби Національна поліція України)

		<p>чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються</p> <p>Створення виховного простору, що формує особистість, середовища, вільного від проявів психологічного насильства у взаємодії людей, що сприяє задоволенню основних потреб в особистісно-довірчому спілкуванні, що створює референтну значимість середовища і, як наслідок, забезпечує психологічну захищеність її учасників.</p> <p>Створення ненасильницького розвиваючого середовища в контексті проблем забезпечення безпеки особистості</p> <p>Ефективне реагування на факти булінгу шляхом запровадження механізму взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії різних видів насильства</p>	
5.	Дія несприятливих чинників, пов'язаних із навчанням	<p>Забезпечення соціально-педагогічної підтримки майбутніх фахівців:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підтримка студентів у адаптаційний період та період вікових криз; - задоволеність взаємовідносинами між учасниками освітнього середовища; - сприяння самореалізації особистості студента відповідно до створеного ним ідеалу людини; - допомога в організації рефлексивної діяльності студента; - конфіденційність у індивідуальній роботі зі студентами; - суб'єкт-суб'єктні відносини між педагогом і студентом; - віра в кожного студента та його можливості; - допомагати кожному студенту в пошуку свого власного "Я", в становленні особистості, в збереженні її унікальності; - забезпечення реалізації студентами своїх можливостей, як у освітньому процесі, так і повсякденному житті через їх власний вибір. 	Діють відкриті лабораторії, гуртки, майстерні у різних галузях науки і технологій Організуються міні-конференції, аналізуються педагогічні ситуації, організація виконання творчих завдань, ігри
6.	Забезпечення освітнього процесу науково-педагогічними кадрами	Забезпечення психології здоров'я. У рамках концепції національної безпеки країни, психологічна безпека викладачів розглядається як захищеність їх життя, здоров'я,	Підбір педагогічних кадрів до академії здійснюється згідно з чинним законодавством, нормативними та

		<p>прав і свобод, честі та гідності; психологічна безпека освітнього середовища – як пряме продовження психологічної безпеки особистості, а також як захист громадського порядку та спокою, духовних цінностей, прав і свобод навчальних закладів та їх нормальної діяльності.</p>	<p>розпорядчими документами. Створення програми щодо сприяння професійного розвитку викладачів; Підвищення рівня професійної майстерності шляхом: Навчання в аспірантурі/докторантурі; Захист кандидатських/докторських дисертацій; Участь у конференціях різних рівнів; Підвищення фахового рівня шляхом участі у тренінгах, круглих столах, вебінарах, навчанні на освітніх платформах, самоосвіта тощо; Стажування в країнах ЄС;</p>
7.	Недостатнє забезпечення матеріально-технічної бази	<p>Забезпечення розмаїттям джерел якісної інформації та освітнього високоякісного цифрового контенту та послуг для студентів, спеціально розроблених для студентів, легкого для знаходження та розуміння, наданого зрозумілою мовою та адаптованих до їх спеціальності</p> <p>Доступ до служб охорони здоров'я і харчування</p>	<p>Створено освітній простір, що забезпечений сучасними технологічними засобами та навчально-методичними матеріалами для активного навчання студентів з урахуванням особливостей їхнього фаху.</p> <p>Подвір'я академії і навколишня територія є безпечними для життя і здоров'я студентів; створено належні санітарно-гігієнічні умови, належний рівень пожежної та електричної безпеки; Академія забезпечена доступом до якісного збалансованого харчування, майданчики для занять фізичною культурою, пункту надання першої домедичної допомоги;</p>
8.	Низька активність учнів і педагогів	<p>ознайомитися з видами діяльності, особливо значимими для студента, та надавати можливість самореалізовуватися через них;</p> <ul style="list-style-type: none"> - створювати сприятливий морально-психологічний клімат у колективі; - навчальні програми з дисциплін, особливо психолого-педагогічних, мають включати в себе розгляд таких тем, які б спонукали студента до саморозвитку та самореалізації; 	<p>впровадження технології педагогічної підтримки, що здійснюватися всім педагогічним колективом факультету</p>

		- викладання навчального матеріалу має не тільки забезпечувати студентам можливість отримання нової інформації, а й прищеплювати їм бажання до самостійного набуття знань.	
9.	Участь студентів у житті академії	<p>Студентське самоврядування – це гнучка динамічна система, що ґрунтується на поєднанні адміністративних і суспільних студентських інституцій (старостат, студентський профком, студентська дирекція тощо). Органи самоврядування розраховані на широке залучення членів студентського колективу до вирішення питань його життєдіяльності.</p> <p>Підвищення ролі студентського самоврядування є відображенням процесу гуманізації і демократизації суспільства загалом і системи вищої освіти зокрема. Участь студентів в органах студентського самоврядування - важливий засіб формування громадянської свідомості, соціальної активності, відповідальності та ін. І (с прискорювач соціального розвитку особистості майбутнього керівника.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Інтерклуб • Наукове товариство студентів та аспірантів • Профспілкова організація студентів • Студентська соціальна служба • Студентська рада студмістечка • Центр розвитку кар'єри • Центр юридичної допомоги
10.	Надзвичайні ситуації	Забезпечується навчання персоналу академії і студентів з мінної безпеки та поведіння з вибухонебезпечними речовинами (цивільний захист); Проводяться практичні тренування щодо злагоджених дій в екстремальних і надзвичайних ситуаціях	Створена та функціонує комісія з питань надзвичайних ситуацій
11.	Академічна доброчесність	удосконалення правових механізмів реалізації конституційного права громадян на рівний доступ до якісної освіти на всіх рівнях; створення умов для освіти особи упродовж життя (запровадження таких видів освіти як формальної, неформальної та інформальної); удосконалення нормативно-правової бази освіти, у тому числі розроблення новітніх програм, зорієнтованих на модернізацію системи перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників навчальних закладів тощо	Розроблений Кодекс академічної доброчесності та функціонує комісія з питань етики та академічної доброчесності

Порядок врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією

Якщо особа, яка працює або навчається в Академії, вважає, що щодо неї було здійснено дискримінацію, зокрема за ознакою статі, утиск або сексуальні домагання, вона може подати скаргу.

Реалізація зазначеного права не може бути підставою для упередженого ставлення, а також не може спричиняти жодних негативних наслідків для особи, яка скористалася таким правом, та інших осіб.

У випадку наявності ознак дисциплінарного порушення наказом Академії створюється тимчасова комісія, до складу якої можуть входити: декан факультету; представник профспілки; представники соціально-психологічної служби академії, юрисконсульти академії, представники студентського самоврядування; фахівці з гендерних питань тощо.

Скарга подається до тимчасової комісії Академії, у письмовій формі (в електронному або паперовому вигляді) і повинна містити опис порушення права особи, зазначення моменту (часу), коли відбулося порушення, факти і можливі докази, що підтверджують скаргу.

Після отримання скарги комісія організовує зустріч з особою, яка подала скаргу, та розпитує уточнюючі та додаткові деталі, пов'язані із дискримінацією чи сексуальним домаганням, зокрема дата, місце, час, особи, залучені до ситуації, свідки тощо та пропонує спосіб вирішення ситуації щодо дискримінації або сексуального домагання.

Комісія в межах процедури після отримання скарги обов'язково інформує керівництво академії та за дорученням керівництва здійснює перевірку в рамках чинного законодавства.

ГЛОСАРІЙ ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ

Безпечне освітнє середовище - це наявність у ньому безпечних умов навчання та праці, комфортної міжособистісної взаємодії, яка сприяє емоційному благополуччю студентів, педагогів, батьків, відсутність будь-яких проявів насильства та достатньо ресурсів для їх запобігання, а також дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Дискримінація – ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними (далі - певні ознаки), зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Внутрішній аудит закладу освіти - оцінка реальної ситуації (сильні та слабкі сторони, ризики та небезпеки, можливості закладу) щодо безпеки та захисту осіб, які задіяні в освітньому процесі закладу освіти; ретельний аналіз проблем закладу.

Кодекс безпечного освітнього середовища - це документ закладу освіти, який повинен регулювати всі напрями діяльності закладу, пов'язані з порушеннями прав студента на безпеку, а також питання підтримки студентів і втручання в ситуації, коли може виникати загроза їхньому життю, здоров'ю або благополуччю.

Контрольний список - перелік дій, заходів, поряд з якими є місце для відмітки (checkbox), де можна поставити будь-яку відмітку, якщо дія виконана.

Моніторинг - (від англ. monitoring - контролювання) нагляд, контроль за певними процесами або станом чого-небудь.

Освітнє середовище - це характеристика життя всередині освітнього закладу, система впливів і умов формування особистості, а також система можливостей для розвитку особистості, які містяться у соціальному та просторово-предметному оточенні.

Показники результативності - це статистичний індикатор, який містить інформацію про результати виконання програми, проекту тощо.

Преамбула - (від лат. praeambulare - «те, що передує» та середньо-лат. praeambulum - «введення») - передмова, вступна частина важливого нормативного акту: конституції, закону, декларації, міжнародного договору, постанов та ін., де роз'яснюється предмет, зазначаються обставини та мотиви, що були приводом для видання чи укладення цього документа, його цілі й завдання, а також інші дані загального характеру.

Сексуальні домагання - дії сексуального характеру, виражені словесно (погрози, залякування, непристойні зауваження) або фізично (доторкання, поплескування), що принижують чи ображають осіб, які перебувають у відносинах трудового, службового, матеріального чи іншого підпорядкування.

Небажані сексуальні дотики, прохання про сексуальні послуги та інші візуальні, словесні чи фізичні вчинки сексуального характеру є сексуальними домаганнями, коли:

явно пропонується, що подання або відмова від поведінки буде фактором для прийняття академічних чи трудових рішень;

поведінка має на меті чи є наслідком необґрунтованого втручання у навчальну чи робочу діяльність людини або створення умов залякування чи ворожості щодо навчання або роботи.

*Розглянуто і схвалено Вченою радою
Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
(протокол № 1 від 30.08 2018 року)*